

Sygn. akt III UK 51/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania G. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 grudnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 8 października 2014 r.,

- 1) oddala skargę kasacyjną,**
- 2) zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem kosztów zastępstwa
prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. wyrokiem z dnia 26 maja 2014 r., wydanym po ponownym rozpoznaniu sprawy, oddalił

odwołanie wniesione przez ubezpieczonego G. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 sierpnia 2010 r., odmawiającej przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej z powodu nieudowodnienia przez niego 25 lat okresów pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą oraz nierozwiązania stosunku pracy.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że żądanie ubezpieczonego musi być oceniane w świetle art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela (Dz.U. nr 167, poz.1397). Przepis art. 1 tej ustawy uchylił przepisy art. 34-38 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wprowadzając w rozdziale 3a tej ustawy nowe uregulowania dotyczące emerytur górniczych. Powołany art. 3 ust. 1 ustawy z 27 lipca 2005 r. stanowi zaś, że osobom, które do dnia 31 grudnia 2008 r. spełniły warunki do emerytury górniczej wymienione w art. 34 lub 48-49 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2006 r., przysługuje emerytura górnicza na warunkach określonych w tych przepisach. Jednym z tych warunków, wymienionym w art. 49 ust. 1 ustawy emerytalnej jest z kolei rozwiązanie stosunku pracy. Bezsporne było natomiast, że ubezpieczony do dnia 31 grudnia 2008 r. nie rozwiązał stosunku pracy.

Nadto, Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie od dnia 8 czerwca 1998 r. do dnia 28 lutego 2010 r. ubezpieczony pracował w Przedsiębiorstwie Robót Specjalistycznych „W.” spółce z o.o. jako prezes zarządu oraz dyrektor spółki. Przedsiębiorstwo to w około 80-95% swojej działalności zajmowało się robotami górniczymi, a w pozostałym zakresie - robotami budowlanymi na powierzchni. Była to firma typowo górnicza, a ubezpieczony sprawował nadzór nad całością funkcjonowania tej firmy. Tylko wyjątkowo zjeżdżał pod ziemię. Zdarzało się to kilka razy w miesiącu, ale bywały miesiące, w których nie zjeżdżał pod ziemię ani razu. Wówczas przyjeżdżał na teren poszczególnych kopalń, aby dokonać kontroli pracy. Nie prowadził ewidencji swoich zjazdów pod ziemię ani też nigdzie taka ewidencja nie była prowadzona.

Sąd pierwszej instancji podkreślił również, że istotne znaczenie dla rozpoznania niniejszej sprawy miało ustalenie, jakie przepisy winny być stosowane w odniesieniu do ubezpieczonego, gdyż w toku postępowania jego pełnomocnik

wnosił o ustalenie prawa do emerytury górniczej, zarówno w oparciu o obowiązujące obecnie przepisy art. 50a-c ustawy emerytalnej, jak też w oparciu o nieobowiązujące już przepisy art. 34 w związku z art. 36 ustawy.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, nie było sporne, że ubezpieczony w okresie, gdy Sąd rozpoznawał jego odwołanie w sprawie VII U .../09, jak również w dacie składania kolejnego wniosku o emeryturę, tj. w dniu 10 czerwca 2010 r., nadal pozostawał w stosunku pracy, ostatnio w „B.” S.A. W tej sytuacji, wbrew stanowisku ubezpieczonego, nie miały do niego zastosowania przepisy art. 34 i 48-49 ustawy emerytalnej, obowiązujące poprzednio w przedmiocie emerytur górniczych. Zgodnie bowiem z treścią art. 49 ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do emerytury górniczej, o której mowa w art. 34 lub 48, przysługiwało pracownikom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniali łącznie następujące warunki: 1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego; 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnił do dnia 31 grudnia 2006 r., 3) nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy.

Na poparcie swojego poglądu Sąd Okręgowy powołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2009 r., II UK 48/09, w którym stwierdzono, że osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. mogą nabyć prawo do emerytury górniczej na podstawie obowiązującego do dnia 31 grudnia 2006 r. art. 49 ust. 1 w związku z art. 34 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych po spełnieniu łącznie warunków wymienionych w art. 49 ust. 1 tej ustawy, w tym po rozwiązaniu stosunku pracy.

Skoro więc ubezpieczony na dzień 31 grudnia 2008 r. nie spełniał warunków z art. 49 ust. 1 ustawy, bowiem pozostawał w zatrudnieniu, to nie można było w odniesieniu do niego zastosować art. 34 i 48-49. Tym bardziej nie miał do niego zastosowania poprzednio obowiązujący „art. 36 ust 3 ppkt 2a”. Zgodnie z treścią tego przepisu za pracę równorzędną z pracą górniczą uważało się: zatrudnienie na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa: a) w administracji kopalń, przedsiębiorstw i innych podmiotów określonych w ust. 1 pkt 1-4 oraz w zarządach spółek węglowych, byłych gwarectwach, zrzeszeniach i zjednoczeniach tych kopalń i przedsiębiorstw. Na

mocy art. 1 ust 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz Karty Nauczyciela, zostały jednak uchylone przepisy art. 34-38, a więc również powołany wyżej art. 36, co nastąpiło z dniem 1 lipca 2007 r.

W tej sytuacji, zdaniem Sądu pierwszej instancji, do ubezpieczonego znajdowały zastosowanie wyłącznie obowiązujące obecnie przepisy, tj. art. 50a-50f ustawy emerytalnej. Sąd Okręgowy ustalił w związku z tym, że ubezpieczony w spornym okresie, tj. od dnia 1 czerwca 1998 r. do dnia 28 lutego 2010 r., pełniąc obowiązki Prezesa Zarządu-Dyrektora Przedsiębiorstwa Robót Specjalistycznych „W.” spółki z o.o., nie spełniał przesłanki pracy górniczej, o jakiej mowa w art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej. Przepis art. 50b tej ustawy wskazuje bowiem, że przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składowymi lub nieskładowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, nie jest natomiast sporne, że ubezpieczony, co sam przyznał, jako dyrektor oraz Prezes Zarządu PRS „W.” zjeżdżał pod ziemię tylko wyjątkowo. W toku przesłuchania doprecyzował, że zjazdów pod ziemię było kilka razy w miesiącu, ale też były miesiące, kiedy w ogóle nie zjeżdżał pod ziemię. W związku z powyższymi bezspornymi ustaleniami, zbędne było zatem żądanie ewidencji zjazdów ubezpieczonego, aczkolwiek Sąd podjął próbę dokonania takich ustaleń, która jednak okazała się bezskuteczna.

Sąd Okręgowy podniósł też, że ubezpieczony w toku postępowania alternatywnie wniósł o zaliczenie spornego okresu do okresu pracy równorzędnej, wymienionej w art. 50c ustawy emerytalnej. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie spełnił on jednak wymogów określonych w art. 50c ust. 2 pkt 1, ponieważ nie był zatrudniony w spornym okresie na stanowisku wymagającym kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa w urzędach górniczych i nie wykonywał też zatrudnienia przy pracach, o których mowa w pkt 2.

Konkludując swoje rozważania, Sąd pierwszej instancji stwierdził, że ubezpieczony nie udowodnił, aby posiadał wymagane do nabycia dochodzonego przez niego świadczenia 25 lat okresów, o których mowa w art. 50a ustawy, gdyż

praca na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalń, przedsiębiorstw i innych podmiotów określonych w pkt 1-3 art. 50c ust. 1 ustawy emerytalnej nie była przez niego wykonywana pod ziemią co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy. Z tego względu nie spełnił ustawowych przesłanek do nabycia prawa do emerytury górniczej.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 8 października 2014 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego od wyroku Sądu pierwszej instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miała możliwość uwzględnienia spornego okresu pracy ubezpieczonego na stanowisku prezesa, realizowanego w Przedsiębiorstwie Robót Specjalistycznych „W.” spółce z o.o. Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, iż w stanie faktycznym sprawy brak było podstaw do zastosowania art. 34 ust. 2 w związku z art. 49 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2008 r., a to oznaczało, że zarzut apelacji dotyczący naruszenia wymienionych przepisów był całkowicie nieuzasadniony. Możliwość oceny uprawnień ubezpieczonego do emerytury górniczej w oparciu o wskazane wyżej przepisy należało bowiem rozpatrywać w kontekście unormowania art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 1 września 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Karta Nauczyciela. Zgodnie z treścią tego przepisu osobom, które do dnia 31 grudnia 2008 r. spełniły warunki do emerytury górniczej określone w art. 34 lub w art. 48-49 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2006 r., przysługuje zaś górnicza emerytura na warunkach określonych w tych przepisach.

W rezultacie, mając na uwadze datę urodzenia G. S., rozważenia wymagała kwestia spełnienia przez ubezpieczonego do dnia 31 grudnia 2008 r. warunków określonych w art. 49 ustawy. Przepis ten w ust. 1 stanowi, że prawo do emerytury górniczej, o której mowa w art. 34 lub 48, przysługuje pracownikom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki: 1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego; 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnili do dnia 31

grudnia 2006 r.; 3) nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy. Analiza tych unormowań, w ocenie Sądu odwoławczego, prowadzi do wniosku, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, iż także określony w art. 49 ust. 1 pkt 3 ustawy warunek dotyczący rozwiązania stosunku pracy, musiał być spełniony do dnia 31 grudnia 2008 r.

Sąd Apelacyjny podkreślił równocześnie, że zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie i doktrynie poglądem przyjmuje się, iż w państwie prawnym wykładnia przepisów musi zawsze w pierwszym rzędzie brać pod uwagę językowe znaczenie tekstu prawnego. Skoro zatem art. 3 ust. 1 ustawy zmieniającej, pozostawiając możliwość nabycia prawa do emerytury górniczej osobom, które warunki do nabycia prawa do świadczenia, określone między innymi w art. 49 ustawy, spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r., nie wyłączył określonego tam warunku rozwiązania stosunku pracy, to oznacza to, że także ten warunek musi być spełniony do dnia 31 grudnia 2008 r. Dlatego też, z uwagi na niespełnienie przez ubezpieczonego owego warunku (stosunek pracy ubezpieczonego został rozwiązany w dniu 28 lutego 2010 r.), art. 49 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie znajdował zastosowania w stanie faktycznym sprawy. Z tej przyczyny oceny uprawnień ubezpieczonego do emerytury górniczej należało dokonać w kontekście unormowania art. 50a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który to przepis, podobnie jak obowiązujący do dnia 31 grudnia 2006 r. art. 34 ustawy określa, że jednym z warunków nabycia prawa do emerytury górniczej jest posiadanie okresu pracy górniczej wynoszącego łącznie z okresami pracy równorzędnej, co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1. W konsekwencji, zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miała ocena charakteru zatrudnienia ubezpieczonego w PRS „W.” sp. z o.o., a mianowicie czy stanowiła ona pracę górniczą w rozumieniu art. 50c omawianej ustawy i była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy (art. 50 b).

Zgodnie z treścią pierwszego z wymienionych przepisów, za pracę górniczą uważa się zaś zatrudnienie: pod ziemią na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalń, przedsiębiorstw i innych podmiotów określonych w pkt 1-3, a także w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i

innych podmiotach, o których mowa w pkt 4, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego. Analiza tego unormowania nie pozwala więc zaakceptować poglądu ubezpieczonego, jakoby sam fakt zatrudnienia na stanowisku wymienionym w art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy był równoznaczny z wykonywaniem pracy górniczej. Pracą górniczą jest bowiem tylko zatrudnienie „pod ziemią” wykonywane na wymienionych tam stanowiskach, przy czym wymiar czasu pracy, jak trafnie przyjął Sąd pierwszej instancji, wynika z art. 50b ustawy. Nie można zatem, jak chce tego skarżący, za pracę górniczą traktować zatrudnienia na stanowiskach dozoru ruchu czy kierownictwa w rozumieniu art. 50c ustawy, jeżeli jest ono wykonywane na powierzchni. W stanie faktycznym sprawy nie budzi natomiast wątpliwości, że ubezpieczony w takim rozmiarze pracy pod ziemią nie wykonywał.

Chybiony, w ocenie Sądu Apelacyjnego, był również zarzut niezastosowania art. 36 ust. 3 pkt 2 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten, obowiązujący do dnia 31 grudnia 2006 r., nie mógł być bowiem zastosowany w stosunku do ubezpieczonego z tych samych przyczyn, co art. 34 ustawy.

Ubezpieczony G. S. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 8 października 2014 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 167, poz. 1397 ze zm.) w związku z art. 49 ustawy dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2006 r., przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż przesłanką nabycia prawa do emerytury górniczej, o której mowa w art. 49 ust 1 pkt 3 ustawy jest rozwiązanie stosunku pracy do dnia 31 grudnia 2008 r., a w konsekwencji niezastosowanie w niniejszej sprawie „art. 34 pkt 2 w związku z art. 49 oraz art. 36 pkt 3 ppkt 2a” w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2008 r.

Powołując się na tak sformułowany zarzut kasacyjny skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku (oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego) i zasądzenie kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

Zdaniem skarżącego, nie można zgodzić się z argumentacją Sądu Apelacyjnego, iż wykładnia literalna wskazuje jednoznacznie, że „przepis art. 3 ust. 1 ustawy zmieniającej, pozostawiając możliwość nabycia prawa do emerytury górniczej osobom, które warunki do nabycia prawa do świadczenia, określone między innymi w art. 49 ustawy, spełnią do 31 grudnia 2008 roku, nie wyłączył określonego tam warunku rozwiązania stosunku pracy, to oznacza to, że także ten warunek musi być spełniony do dnia 31 grudnia 2008 roku.” Formułując taki pogląd, Sąd Apelacyjny pominął bowiem, że art. 3 ust. 1 ustawy zmieniającej odsyła do zasad określonych w art. 49 ustawy emerytalnej obowiązującej do dnia 31 grudnia 2006 r. Z zasad określonych art. 49 ustawy emerytalnej można natomiast wywnioskować, że przesłanka rozwiązania stosunku pracy nie została ograniczona limitem czasowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie należy podkreślić, że zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Jest więc związany granicami skargi kasacyjnej wyznaczonymi jej podstawami, co oznacza, że nie może uwzględniać naruszenia żadnych innych przepisów niż wskazane przez skarżącego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, jakiego aktu prawnego (przepisu) dotyczy podstawa skargi. Nie może także zastąpić skarżącego w wyborze podstawy kasacyjnej, jak również w przytoczeniu przepisów, które mogłyby być naruszone przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy może zatem skargę kasacyjną rozpoznawać tylko w ramach tej podstawy, na której ją oparto, odnosząc się jedynie do przepisów, których naruszenie zarzucono.

Po tej wstępnej uwadze Sąd Najwyższy stwierdza, że skarga kasacyjna ubezpieczonego jest oparta wyłącznie na zarzucie naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) i ogranicza się do kontestowania przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 167, poz. 1397 ze zm.) w związku z art. 49 (a konkretnie ust. 1 pkt 3 tego przepisu) ustawy dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co spowodowało niezastosowanie w okolicznościach rozpoznawanej sprawy „art. 34 pkt 2 w związku z art. 49 oraz art. 36 pkt 3 ppkt 2a” w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2008 r. Tak sformułowany zarzut oznacza więc, zdaniem Sądu Najwyższego, że skarżący na obecnym etapie postępowania nie podważa już stanowiska Sądu Apelacyjnego, zgodnie z którym nie doszło do spełnienia przez skarżącego przesłanek nabycia prawa do emerytury górniczej wymienionych w art. 50a i następnych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej ustawa emerytalna) i jest zdania, że jego uprawnienia w tym zakresie winny być oceniane na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów, to jest art. 34, art. 36 i art. 49 tej ustawy w związku z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmienia ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 167, poz. 1397 ze zm.).

Odnosząc się do tak sformułowanego zarzutu Sąd Najwyższy stoi jednakże na stanowisku, że jest on nieuzasadniony.

W myśl art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Niespełnienie przez osobę ubiegającą się o świadczenie emerytalno-rentowe ustawowych warunków koniecznych do przyznania tego świadczenia powoduje wydanie decyzji odmownej, również wtedy, gdy nie została spełniona nawet jedna z przesłanek nabycia prawa do świadczenia, np. rozwiązanie stosunku pracy.

W przypadku skarżącego, urodzonego w dniu 25 maja 1955 r., nabycie przez niego uprawnień do emerytury górniczej na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów było możliwe jedynie w przypadku spełnienia przesłanek

przewidzianych w nieobowiązującym już art. 49 ust. 1 w związku z art. 34 ustawy emerytalnej. Właśnie z uwagi na datę urodzenia skarżącego (po dniu 31 grudnia 1948 r.) do oceny jego uprawnień musiał znajdować zastosowanie art. 49 ust. 1 ustawy. Przepis art. 34, niewymagający rozwiązania stosunku pracy, mógł być bowiem stosowany jako samodzielna podstawa prawna wyłącznie w stosunku do osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.

Wypada dodać, że możliwość ubiegania się o prawo do emerytury górniczej na dotychczasowych zasadach, mimo zmian w tym zakresie wprowadzonych ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy – Karta Nauczyciela, polegających na uchyleniu z dniem 1 stycznia 2007 r. między innymi art. 34-38 oraz art. 48-49 ustawy emerytalnej, powstała na podstawie art. 3 ust. 1 tej ustawy, który zawierał własną regulację umożliwiającą skorzystanie z przepisów uchylonych, przewidującą, iż osobom, które do dnia 31 grudnia 2008 r. spełniły warunki do emerytury górniczej określone w art. 34 lub w art. 48-49 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2006 r., przysługuje górnicza emerytura na warunkach określonych w tych przepisach. Stosownie zaś do treści art. 49 ust. 1 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2007 r., prawo osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. do emerytury górniczej, o której mowa w art. 34 lub 48 ustawy, zależało od łącznego spełnienia wymienionych tam warunków, tj. nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, spełnienia warunków do uzyskania emerytury określonych w art. 34 lub 48 do dnia 31 grudnia 2006 r. i rozwiązania stosunku pracy.

Zasadniczym celem powyższego przepisu było umożliwienie górnikom urodzonym po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., i mającym odpowiednio długi okres pracy górniczej, nabycia prawa do emerytury górniczej przysługującej po 55 lub 50 roku życia (art. 34) lub emerytury górniczej bez względu na wiek (art. 48), na zasadach dotyczących górników urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., z tym jednakże zastrzeżeniem, że oprócz warunków określonych w obu wymienionych przepisach (art. 34 i art. 48 ustawy) górnicy ubiegający się o emeryturę górniczą na podstawie art. 49 ust. 1 musieli spełnić dodatkowo łącznie

jeszcze trzy warunki określone w pkt 1-3. Wszystkie te warunki stanowiły tym samym ustawowe przesłanki nabycia prawa do emerytury górniczej dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r.

W ocenie Sądu Najwyższego, biorąc pod uwagę wskazany wyżej zasadniczy cel rozważanej regulacji, warunek rozwiązania stosunku pracy wynikający z art. 49 ust. 1 pkt 3 ustawy, musi być pojmowany ściśle (wąsko), zgodnie z literalnym brzmieniem tego przepisu. O ile jednak w okresie poprzedzającym wejście w życie ustawy zmieniającej z dnia 27 lipca 2005 r. mógł on zostać spełniony do dnia zgłoszenia w organie rentowym wniosku o emeryturę (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 sierpnia 2007 r. I UK 66/07, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 299 i z dnia 6 października 2009 r., II UK 48/09, OSNP 2011 nr 11-12, poz. 159 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 października 2005 r., III AUa 1852/04, OSA 2007 nr 3, poz. 5), i tylko w tym zakresie był ograniczony limitem czasowym, to przy uwzględnieniu przejściowej (a więc również wymagającej ścisłej wykładni) regulacji art. 3 ust. 1 tej ustawy, w okresie od dnia 1 stycznia 2007 r. warunek ten musiał być – tak jak i pozostałe warunki wymienione w art. 49 ust. 1 ustawy emerytalnej – zrealizowany nie później niż do dnia wskazanego w tym przepisie, to jest do dnia 31 grudnia 2008 r., który jest nieprzekraczalnym terminem spełnienia wszystkich ustawowych warunków prawa do emerytury górniczej określonych w art. 34 lub art. 48-49 ustawy emerytalnej. Innymi słowy, wymieniony w art. 3 ust. 1 ustawy zmieniającej z dnia 27 lipca 2005 r. termin „do dnia 31 grudnia 2008 r.” dotyczył wszystkich warunków prawa do emerytury górniczej dla osób, które po wejściu w życie tej ustawy chciały nabyć emeryturę górniczą na podstawie uchylonych tą ustawą przepisów, w tym także określonego w art. 49 ust. 1 pkt 3 warunku rozwiązania stosunku pracy. Zdaniem Sądu Najwyższego, tylko taka wykładnia omawianego przepisu jest uprawniona, zważywszy na przejściowy, a co za tym idzie szczególny charakter zawartej w nim regulacji, wiążący się z dalszym (ale nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2008 r.) terminem obowiązywania dotychczasowych przepisów określających warunki nabycia prawa do emerytury górniczej mimo zastąpienia ich z dniem 1 stycznia 2007 r. nowymi przepisami (zawartymi w Rozdziale 3a ustawy emerytalnej), określającymi te warunki w sposób odmienny i bardziej restrykcyjny.

W świetle ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie przez Sąd Apelacyjny, którymi Sąd Najwyższy jest związany w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), skarżący pozostawał natomiast w dniu 31 grudnia 2008 r. oraz po tej dacie w trwającym nieprzerwanie stosunku pracy z Przedsiębiorstwem Robót Specjalistycznych „W.” spółką z o.o., w związku z czym – jak trafnie przyjął Sąd drugiej instancji – z nie spełnił wymaganego treścią art. 49 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej w związku z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. warunku prawa do emerytury górniczej. W tej zaś sytuacji decyzja organu rentowego odmawiająca mu prawa do emerytury górniczej była prawidłowa, co w konsekwencji pozwala na stwierdzenie, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, gdyż wbrew zarzutowi ocenianej skargi kasacyjnej został oparty na prawidłowej wykładni art. 49 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej w związku z art. 3 ust. 1 ustawy zmieniającej z dnia 27 maja 2005 r.

Zdaniem Sądu Najwyższego, powyższa konkluzja sprawa, że nieuzasadniony jest również zarzut naruszenia art. 34 ust. 2 ustawy emerytalnej (błędnie określonego w skardze jako art. 34 pkt 2) oraz art. 36 ust. 3 pkt 2 lit. a tej ustawy (błędnie określonego w skardze jako art. 36 pkt 2 ppkt 2a) przez ich niezastosowanie, ponieważ, co już wcześniej zostało podniesione, w myśl art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej niespełnienie przez osobę ubiegającą się o świadczenie emerytalno-rentowe nawet jednej z przesłanek nabycia prawa do tego świadczenia powoduje niemożność nabycia owego prawa. Dlatego też bezprzedmiotowe byłyby ewentualne rozważania dotyczące charakteru zgłoszonego przez skarżącego okresu zatrudnienia zmierzające do ustalenia spełnienia przez niego warunków stażowych przewidzianych w art. 34 ust. 2 ustawy emerytalnej, gdyż bez względu na ich rezultat i tak musiałyby one zakończyć się oddaleniem jego odwołania wniesionego od odmownej decyzji organu rentowego.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 w związku z § 12 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych ..., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

kc